



Sygn. akt I NKRS 141/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z odwołania M. R.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z 23 września 2021 r.
w przedmiocie nieprzedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na
stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Ł., ogłoszonym
w Monitorze Polskim z 2021 r., poz. 319,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 2 lutego 2022 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Uchwałą nr [...] z 23 września 2021 r. w przedmiocie nieprzedstawienia
wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu
okręgowego w Sądzie Okręgowym w Ł., ogłoszonym w Monitorze Polskim z
2021 r., poz. 319, na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r.
o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2021, poz. 269; dalej: u.KRS), Krajowa
Rada Sądownictwa (dalej: KRS) postanowiła nie przedstawiać Prezydentowi

Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie M. R. (dalej: Odwołujący) do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Ł..

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że na jedno wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Ł., ogłoszone w Monitorze Polskim z 2021 r. pod poz. 319, zgłosił się jeden kandydat, tj. M. R. – sędzia Sądu Rejonowego w Ł..

Z uzasadnienia uchwały wynika, że w celu przygotowania sprawy do rozpatrzenia na posiedzeniu KRS, Przewodniczący Rady wyznaczył zespół oraz zawiadomił Ministra Sprawiedliwości o jego powołaniu. Minister Sprawiedliwości nie przedstawił opinii w trybie art. 31 ust. 2b u.KRS.

Na posiedzeniu 20 września 2021 r. zespół członków KRS, uznając, że zebrany materiał nie jest wystarczający do zajęcia stanowiska w sprawie, zarekomendował KRS zwrócenie się do Sądu Okręgowego w Ł. o udzielenie informacji na temat przedmiotu i stanu postępowania dyscyplinarnego, które zostało wszczęte wobec M. R..

Na ponownym posiedzeniu, które miało miejsce 23 września 2021 r., zespół członków KRS, po zapoznaniu się z pisemnymi informacjami uzyskanymi od Prezesa Sądu Okręgowego w Ł., przeprowadził głosowanie. Wszyscy członkowie zespołu oddali głos „wstrzymujący się”, pozostawiając kandydaturę M. R. do uznania KRS.

Z uzasadnienia uchwały wynika, że zdaniem KRS, odwołujący spełnia wymagania ustawowe, określone w art. 63 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2020, poz. 2072; dalej: p.u.s.p.). Dokonując oceny kandydata, KRS kierowała się kryteriami, wymienionymi w art. 35 ust. 2 u.KRS, w tym: oceną kwalifikacyjną, doświadczeniem zawodowym kandydata, opiniami przełożonych, a także uzyskanym poparciem środowiska sędziowskiego. Rada uwzględniła także informacje dotyczące toczącego się wobec kandydata postępowania dyscyplinarnego.

Z przedstawionego w uzasadnieniu uchwały opisu sylwetki Odwołującego wynika, że urodził się [...] r. w W.. W 1998 r. ukończył wyższe studia prawnicze na Uniwersytecie [...] z oceną dobrą plus, uzyskując tytuł magistra. Od 17 marca

do 16 września 1999 r. był zatrudniony jako prawnik w [...] „A.” [...] w Ł.. Od 10 grudnia 1999 r. do 31 grudnia 2000 r. i od 1 do 28 czerwca 2001 r. pracował jako prawnik w Kancelarii Adwokackiej adw. P. S. w Ł.. Po odbyciu aplikacji sądowej w okręgu Sądu Okręgowego w Ł., w 2001 r. złożył egzamin sędziowski z łączną oceną dobrą. 23 lipca 2001 r. został mianowany asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w Ł.. Powierzone obowiązki orzecznicze pełnił w III Wydziale Karnym. Postanowieniem Prezydenta RP z 4 grudnia 2003 r. został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w Ł.. W dalszym ciągu orzeka w III Wydziale Karnym. W okresach: od 23 stycznia do 8 lutego 2012 r., od 23 do 28 lutego 2012 r., od 19 do 25 marca 2012 r. i od 1 lipca do 31 grudnia 2012 r. pełnił obowiązki zastępcy Przewodniczącego III Wydziału Karnego. 6 maja 2013 r. powierzono mu pełnienie funkcji Przewodniczącego tego Wydziału. Od 2013 r. wielokrotnie orzekał w ramach jednodniowych sesji w V Wydziale Karnym Odwoławczym Sądu Okręgowego w Ł..

Z oceny kwalifikacji wynika, że Odwołujący jest dobrym kandydatem do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Ł.. Predestynuje go do tego stabilność jego orzecznictwa i sprawność prowadzenia postępowań. Jest sędzią o bardzo dużym doświadczeniu zawodowym. Od 2001 r. nieprzerwanie orzeka w wydziałach karnych a od 2013 r. jest Przewodniczącym III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Ł.. Od tego też czasu orzeka w wydziale karnym odwoławczym Sądu Okręgowego w Ł. w ramach jednodniowych delegacji. W ocenie sporządzającego opinię, Odwołujący dobrze wykorzystuje w praktyce znajomość prawa karnego materialnego i procedury. Swoje obowiązki wykonuje sprawnie i z zaangażowaniem. Jego kultura osobista, stosunek do uczestników postępowania i poszanowanie ich praw nie budzą zastrzeżeń. Stwierdzone uchybienia nie mają, zdaniem opiniującego, rażącego charakteru; są incydentalne i łatwe do wyeliminowania. Z opinii wynika, że główną przyczyną powodującą długotrwały tok postępowań, leżącą po stronie kandydata, było zbyt rzadkie terminowanie rozpraw. Od 2019 r. wobec Odwołującego toczy się postępowanie dyscyplinarne. Nie zwracano mu uwagi w trybie art. 37 § 4 lub 40 § 1 p.u.s.p. lub art. 65 ustawy o Sądzie Najwyższym. W sprawach będących w jego referacie nie odnotowano też uwzględnionych skarg stron złożonych w trybie ustawy z dnia 17

czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Nie stwierdzono też zasadnych skarg stron na czynności czy zachowanie sędziego w trybie art. 41a p.u.s.p.

Z uzasadnienia uchwały wynika, że po wszechstronnym rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy, w tym po dogłębnej analizie przebiegu kariery zawodowej i kwalifikacji M. R., informacji dotyczących posiadanego przez niego doświadczenia zawodowego i wyników jego pracy oraz uzupełniających informacji dotyczących toczącego się wobec niego postępowania dyscyplinarnego, KRS podjęła decyzję o nieprzedstawieniu Prezydentowi RP wniosku Odwołującego o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Ł..

W uzasadnieniu uchwały podkreślono, że Odwołujący wprawdzie spełnia formalnie wszystkie kryteria wyboru i posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe, uprawniające do ubiegania się o urząd sędziego sądu okręgowego, jednak, w ocenie Rady, nie spełnia ich w stopniu uzasadniającym przedstawienie Prezydentowi RP jego kandydatury z wnioskiem o powołanie.

KRS podkreśliła, że wprawdzie M. R. posiada wieloletnie doświadczenie zawodowe, uzyskał pozytywną ocenę swojej pracy i kwalifikacji zawodowych, jak również pozytywną opinię Kolegium Sądu Okręgowego w Ł., niemniej z uwagi na toczące się przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne jego awans na wyższe stanowisko w strukturze sądownictwa, jakim jest urząd sędziego sądu okręgowego, jest przedwczesny. W uzasadnieniu uchwały wskazano, że co prawda postępowanie dyscyplinarne w pierwszej instancji zostało umorzone, jednakże od wydanego postanowienia wpłynęło odwołanie, co oznacza, że nie zostało ono prawomocnie zakończone. W tej sytuacji KRS, kierując się dobrem wymiaru sprawiedliwości, podjęła uchwałę o nieprzedstawieniu kandydatury M. R. na stanowisko, o które się ubiega.

Powyższe okoliczności spowodowały, że w wyniku głosowania Rady, które odbyło się 23 września 2021 r., Odwołujący nie uzyskał wymaganej bezwzględnej liczby głosów (7 głosów „za”, 9 głosów „wstrzymujących się”, przy braku głosów „przeciw”).

Odwołujący M. R. wniósł odwołanie od uchwały KRS nr [...] z 23 września 2021 r., zaskarżając ją w całości. Odwołujący zarzucił naruszenie:

1) art. 33 ust. 1 u.KRS poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy i zaniechanie zaznajomienia się przed podjęciem zaskarżonej uchwały przez KRS, a wcześniej przez powołany w celu przygotowania stanowiska zespół członków KRS, z aktami postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w [...] o sygn. akt [...], co spowodowało podjęcie uchwały w sytuacji braku pełnej wiedzy o postępowaniu toczącym się wobec kandydata, a które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy i przy pozytywnej opinii w zakresie dotychczasowej pracy Odwołującego i jego doświadczenia zawodowego, stało się wyłącznym powodem podjęcia uchwały o nieprzedstawianiu jego kandydatury Prezydentowi RP;

2) art. 42 ust. 3 i art. 60 Konstytucji RP poprzez przyjęcie, wbrew wskazanej normie, że kandydatura Odwołującego jest nieodpowiednia tylko z uwagi na toczące się wobec niego postępowanie dyscyplinarne, co przełamuje konstytucyjną zasadę, wyrażoną wprost w art. 42 ust. 3 Konstytucji RP, że każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu; i przyjęcie przez KRS, że sam fakt, iż toczy się postępowanie uniemożliwia Odwołującemu dostęp na równych prawach do służby publicznej, co gwarantuje ustawa zasadnicza w art. 60 Konstytucji RP.

W oparciu o powyższe zarzuty Odwołujący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonej uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W utrwalonym na tle art. 44 ust. 1 u.KRS orzecznictwie Sąd Najwyższy przyjmuje, że w sprawie odwołania od uchwały Rady możliwe jest wykonywanie jedynie formalnej kontroli przestrzegania przez KRS ustawowych kryteriów i procedur postępowania (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 13 lipca 2017 r., III KRS 17/17; 26 stycznia 2017 r., III KRS 37/16; 27 marca 2019 r., I NO 8/19;

16 lipca 2019 r., I NO 59/19; 18 lipca 2019 r., I NO 44/19; 24 lipca 2019 r., I NO 86/19; 6 września 2019 r., I NO 99/19).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela pogląd, że uchwała KRS w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP kandydata na stanowisko sędziego podlega kontroli pod kątem legalności i przestrzegania stosownych procedur prawnych oraz poszanowania praw obywateli, w tym wynikających z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji RP zasad równego dostępu do służby publicznej, równego traktowania oraz demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Nie można jednak zapominać, iż w świetle art. 44 ust. 1 u.KRS, kognicja Sądu Najwyższego do oceny uchwał KRS obejmuje wyłącznie badanie, czy uchwała nie pozostaje w sprzeczności z prawem. Oznacza to, że Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do merytorycznego rozpatrywania kwalifikacji kandydatów na stanowisko sędziowskie ani decydowania o tym, który z nich powinien zostać przedstawiony Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu. Merytoryczna ingerencja Sądu Najwyższego w rozstrzygnięcia KRS w tej materii byłaby niedopuszczalna, wkraczałaby bowiem w sferę szczególnego władztwa Rady, wynikającego z samych norm konstytucyjnych. Artykuł 179 Konstytucji RP, kreując kompetencję Prezydenta RP do powoływania sędziów, występowanie z wnioskiem o to powołanie sytuuje w gestii KRS. Tryb odwoławczy od uchwał Rady nie ogranicza tej kompetencji, pozwala jednak na sądową kontrolę sposobu korzystania przez KRS z jej uprawnień w tym zakresie. W praktyce kontrola ta obejmuje w szczególności badanie, czy Rada przestrzegała w danym postępowaniu konkursowym jednolitych kryteriów oceny kandydatów oraz procedur postępowania związanych z tą oceną (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 7 marca 2017 r., III KRS 3/17).

Sąd Najwyższy jako nieusprawiedliwiony ocenia zarzut dotyczący naruszenia art. 33 ust. 1 u.KRS. Przepis ten stanowi, że w sprawach indywidualnych Rada podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone.

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie dostrzegł uchybień w przebiegu spornego postępowania nominacyjnego. W szczególności nie zasługuje na uwzględnienie zarzut Odwołującego o zaniechaniu zapoznania się przez Radę z aktami prowadzonego przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego. Odwołujący pominął, że z inicjatywy członków zespołu KRS uzyskała dodatkowe, a przy tym aktualne informacje o przedmiocie i stanie toczącego się przeciwko Odwołującemu postępowania dyscyplinarnego. Podkreślić jednocześnie należy, że KRS w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały w sposób szczegółowy i precyzyjny wyjaśniła, jakimi motywami kierowała się przy dokonywaniu oceny Odwołującego. Rada stwierdziła również w sposób wyraźny, że jedynym powodem nieprzedstawienia wniosku o jego powołanie na urząd sędziego w sądzie wyższej instancji była okoliczność, że toczące się przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne nie zostało dotychczas prawomocnie zakończone (którą to okoliczność przyznał sam Odwołujący w uzasadnieniu odwołania).

Zarzut dotyczący zaniechania zwrócenia się przez KRS o akta postępowania dyscyplinarnego nie zasługuje na uwzględnienie również z tego względu, że nie jest rolą KRS przesądzanie o zasadności toczącego się wobec sędziego postępowania dyscyplinarnego. Pozostaje to poza kognicją Rady. Takie kompetencje należą wyłącznie do odpowiednich organów dyscyplinarnych.

Sąd Najwyższy nie dopatrywał się również żadnych przesłanek mogących zakwestionować w tym przypadku przyjęte przez KRS kryteria wyboru. Nie budzi wątpliwości, że Rada, dokonując selekcji kandydatów w celu ich przedstawienia Prezydentowi RP, ma obowiązek wyjaśnić, jakie kryteria przesądziły o treści uchwały. Kryteria te powinny być przy tym zgodne z prawem i racjonalne.

Ocena, że okoliczność toczącego się przeciwko kandydatowi postępowania dyscyplinarnego stanowi przesłankę, która czasowo (do czasu prawomocnego zakończenia tego postępowania) wyłącza możliwość awansu, z obiektywnego punktu widzenia wydaje się być racjonalna.

Nie zasługują również na uwzględnienie zarzuty naruszenia norm konstytucyjnych, tj. art. 42 ust. 3 (statuującego zasadę domniemania niewinności) oraz art. 60 Konstytucji RP (przewidującego zasadę równego dostępu do służby publicznej).

Niewątpliwie ogólna dyrektywa domniemania niewinności odnosi się także do postępowania dyscyplinarnego. Powyższej reguły KRS jednak w przedmiotowym postępowaniu nominacyjnym nie naruszyła. Zasada ta byłaby naruszona, gdyby KRS przesądziła winę Odwołującego. W niniejszej sprawie takiego jednak zarzutu Radzie skutecznie postawić nie można. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że KRS w żadnym razie nie rozstrzygnęła o winie w toczącym się postępowaniu dyscyplinarnym. KRS, powołując się na okoliczność będącego w toku postępowania dyscyplinarnego, nie wskazała nawet jakiego przewinienia ono dotyczy.

W konsekwencji, bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 60 Konstytucji RP. Przedmiotem ochrony wynikającej z art. 60 Konstytucji RP jest przede wszystkim badanie formalnego aspektu dostępu do służby, a więc związanego z przestrzeganiem jednolitych kryteriów i procedur postępowania. Jak słusznie wskazano w orzecznictwie, ochrona sądowa udzielana kandydatowi na określone stanowisko sędziowskie, dokonywana przy uwzględnieniu art. 60 Konstytucji RP, powinna obejmować kontrolę postępowania przed Radą pod względem jego zgodności z prawem, a więc musi być ograniczona do oceny zgodności z prawem zastosowanej w sprawie procedury oceny kandydatury bądź kandydatur i w efekcie przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie lub odmowy objęcia danego kandydata takim wnioskiem (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 22 listopada 2013 r., III KRS 226/13; 10 października 2019 r., I NO 142/19).

Jak już wyżej wskazano, w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie dopatrywał się żadnych uchybień w przebiegu spornego postępowania nominacyjnego. Przyjęte przez KRS przy ocenie kandydatury Odwołującego kryteria wyboru wydają się przy tym być transparentne i w świetle zasad logiki racjonalne.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 u.KRS, orzekł jak w sentencji.

Od wyroku i uzasadnienia zdanie odrębne zgłosił SSN Grzegorz Żmij.